

УДК [007:304]: 004.01

О.В. Шевченко

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ НА ТОРГОВЕЛЬНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ

У статті розглянуто ключові проблеми представлення торговельної документації з наукового погляду в галузевому документознавстві, проведено детальний аналіз наукових поглядів на торговельну документацію в економічних працях, дисертаціях, монографіях, збірниках, періодиці та ін.

Ключові слова: наукові праці, торговельна документація, дисертаційні дослідження, комерційна діяльність.

А.В. Шевченко

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ИССЛЕДОВАНИЯ НАУЧНОЙ ТОЧКИ ЗРЕНИЯ НА ТОРГОВУЮ ДОКУМЕНТАЦИЮ

В статье рассмотрены ключевые проблемы представления торговой документации с научной точки зрения в отраслевом документоведении, проведен детальный анализ научных взглядов на торговую документацию в экономических трудах, диссертациях, монографиях, сборниках, периодике и др.

Ключевые слова: научные труды, торговая документация, диссертационные исследования, коммерческая деятельность.

O. V. Shevchenko

PROBLEM RESEARCH QUESTIONS OF SCIENTIFIC VIEWS ON TRADE DOCUMENTATION

The article considers the key issues of trade documentation presentation from a scientific point of view in the industry of documentation, a detailed analysis of scientific views on trade documentation in economic papers, theses, monographs, books, periodicals, etc.

Keywords: scientific papers, trade documentation dissertation research, commercial activity.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в умовах ринкової економіки торговельна документація виражає економічні відносини та інтереси держави, забезпечує функціонування достовірної інформації в галузі. Комерція відіграє важливу роль у формуванні загального економічного потенціалу країни, а незадовільне функціонування торговельної документації підриває принципи реформування економічних відносин у державі, ведення господарської діяльності торговельних підприємств.

Метою наукової публікації є висвітлення стану дослідження торговельної документації в документно-комунікаційних процесах галузі; дослідження вагомості представлення торговельної документації у документознавстві;

обґрунтування необхідності дослідження зазначеного виду документації.

Можна виокремити три напрями наукових досліджень щодо торговельної документації. Перший напрям пов'язаний із представленням торговельної документації в економічній літературі.

Обґрунтування концепції стратегічного розвитку комерції в сучасних ринкових умовах, у яких функціонує торговельна документація, досліджували А.А. Мазаракі, Н.О. Полубубова, О.В. Виноградова, Н.О. Власова, Л.О. Лігоненко, Л.І. Абалкін, А.І. Анчишкін, Д.А. Черніков, Н.М. Ушакова та ін. [1].

Окремі відомості про інноваційні впровадження в документаційне середовище комерційних підприємств України публікували

Н.І. Чухрай, О.Г. Череп та ін. Теоретичні позиції щодо автоматизації комерційних підприємств було висвітлено в наукових працях Н.Ю. Алексєєвої, С.О. Силантьєва та ін. Проблемами управління інноваційною діяльністю торговельних підприємств займалися такі вчені, як І.Т. Балабанов, М.П. Демиденко, В.О. Василенко, І.А. Павленко, В.І. Ландик та ін. [2-5].

Деякі аспекти рекламної діяльності торговельних підприємств розглядали такі вчені, як М. Горкіна, Г. Петрова, С. Москалюк та ін., проте питання документального забезпечення, діловодного супроводу рекламної діяльності торговельних підприємств України вони не висвітлювали [6-8].

Інформація про документальне забезпечення діяльності товарних бірж фрагментарно представлена в економічних словниках, довідниках, побіжно висвітлено в навчальних підручниках економічно-торговельного спрямування таких авторів, як: В.К. Збарський, В.В. Апопій, А.М. Виноградська, М.І. Фединський, Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич та ін. [9-14].

На окрему увагу заслуговують монографії економічного змісту: В.І. Перебийноса «Логістичне управління запасами на підприємствах», В.Р. Кігель «Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці», О.В. Березіна «Теорія і практика забезпечення ефективного використання потенціалу торговельних підприємств» і «Продовольчий ринок України: теоретико-методологічні засади функціонування і розвитку», В.А. Гросул «Соціально-економічна стійкість підприємства: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій», М.М. Хурси «Мале підприємництво: економіко-організаційні аспекти діяльності», В.В. Іванової «Інформаційне забезпечення економіки, заснованої на знаннях» та інших учених, у яких побіжно згадуються окремі складові документального забезпечення комерції [15-21].

Ціла низка дисертаційних досліджень економічного спрямування присвячена торгівлі, де фрагментарно згадуються складові документального забезпечення галузі. Наприклад, у дисертаційному дослідженні Л.А. Гончар «Підвищення ефективності комерційної логістики на підприємствах роздрібною торгівлі» запропоновано шляхи підвищення ефективності

комерційної логістики на підприємствах роздрібною торгівлі як сукупність взаємодіючих функціональних підсистем, серед яких основною є інформаційна [22, 149-169]; теоретико-методичні аспекти механізму ринкової діяльності консалтингового підприємства розглядала О.В. Бондар [23].

Механізму стратегічного інноваційного розвитку підприємств присвячена дисертація К.Ю. Вергал, де автор будує модель інноваційного розвитку підприємства, подає визначення термінів *інноваційний розвиток* та *інноваційний потенціал*, що в подальшому можна буде використати для дослідження системи документального забезпечення галузевого комунікаційного середовища України, визначення стратегічних напрямів удосконалення та ін. [24].

Інвестиційним складовим національної економічної безпеки присвячує дисертаційне дослідження О.К. Малютін [25], а використання інтернет-торгівлі в господарській діяльності торговельних підприємств, її маршруту руху – Ю.В. Карпенко, що досить актуально для застосування в дослідженні документального забезпечення електронної торгівлі [26].

В.С. Загорський, В.Г. Козак, О.М. Шевченко займаються дослідженням сутності цінних паперів, їхнім формуванням, класифікацією та оцінкою, їхні доробки можна використовувати в подальших дослідженнях цінних паперів як основного виду торговельної документації [27-29].

Комунікаційні особливості управління ефективністю діяльності підприємств розкриває А.В. Куценко; маркетингову активність підприємств торгівлі досліджує О.В. Кузьменко; економічну діагностику діяльності торговельних підприємств здійснює Н.О. Сагалакова, яка також висвітлює особливості діяльності торговельних підприємств України у сучасних умовах; роздрібну торгівлю України, її сучасний стан і проблеми розвитку розкриває О.О. Тараненко, що допомагає охарактеризувати структуру комунікаційного середовища комерційної діяльності, де функціонує торговельна документація [30-32].

Зростаюче значення інтернет-технологій у складі інструментів управління торговельними підприємствами розглядає І.І. Ярова, що актуально при дослідженні особливостей ор-

ганізації документаційного забезпечення комерційних підприємств на базі комп'ютерних технологій [34], а особливості управління інвестиційними проектами в торгівлі висвітлює С.С. Штапаук [35].

Дослідивши деякі дисертаційні роботи з економічного напрямку, зауважимо, що дослідження торговельної документації у вітчизняній науці не проводиться. Незаперечним є факт необхідності включення торговельної документації до стратегічних напрямків галузевих документознавчих досліджень. В економічній літературі простежуються загальні підходи до висвітлення торговельної документації.

Другий напрям представлення торговельної документації пов'язаний із питаннями класифікації документації, що було враховано при розгляді досліджуваної документації.

Зазначена тема залишається предметом дискусій серед вітчизняних документознавців і практиків не один рік. Аналіз літератури свідчить про постійне зацікавлення науковців цією проблемою. Вчені по-різному трактують класифікацію документів. Професор С.Г. Кулешов зауважує, що проблеми розробки класифікації систем документації до кінця не розв'язані [36].

Дуже докладно з цієї проблематики висловила професор В.В. Безрабко, нею опрацьовано й упорядковано погляди на класифікацію документів визначних українських документознавців [37; 38].

Існують позиції науковців О.Є. Кузьміна, М.Є. Адамів щодо інформаційного забезпечення управління підприємств, у своїй праці «Інформаційне забезпечення антисипативно-го управління підприємствами» вони сформуливали розгорнуту класифікацію інформаційних джерел [39].

Проблематичним залишається питання визначення місця електронного документа в класифікаційних схемах торговельної документації, галузі взагалі, оскільки сучасна комерційна діяльність ґрунтується на інформаційних технологіях, які діють у мережі єдиного інформаційного обслуговування та базуються на новітніх технологіях електронного обміну даними. Наприклад, у науковій публікації В.Т. Савицького «До питання класифікації управлінської документації» наведено 45 кри-

теріїв класифікації управлінської документації за трактуванням 14 авторів: (Л.В. Балабанової, М.І. Басакова, Т.М. Бондиревої, А.С. Головач, А.Н. Діденко, М.В. Кірсанової, А. П. Ковалю, А.Н. Кузнецової, М.І. Молдаванова, Г.М. Сидорової, А.Б. Фельзера, М.О. Міссермана, Ю.І. Палехи, О.В. Сардака), проте класифікаційних ознак електронних документів досліджуваної галузі не виявлено [40].

Питання про місце електронного документа в системі електронної комерції вивчають В.М. Андрієнко, Ю.С. Ковтанюк, В.О. Кудлай та ін. [41-43].

Детальний аналіз розроблених українськими та російськими документознавцями класифікацій документів з електронними носіями інформації представив Ю.С. Ковтанюк у науковій публікації «Класифікація документів з електронними носіями інформації» [44]. Заслужують на увагу класифікаційні схеми, запропоновані В.В. Рудюком [45], чотири блоки ознак класифікації електронних документів російського документознавця О.Ю. Єлісінової [46; 47].

Отже, у вітчизняній науці немає публікацій, у яких були б висвітлені питання класифікації торговельної документації, в т. ч. й електронного документа. Нині триває пошук критеріїв галузевої класифікації, і до цієї проблеми необхідно підходити виважено, оскільки саме торговельна документація представляє економічні інтереси країни.

Третій напрям досліджень пов'язаний із висвітленням питань укладання торговельної документації.

Значна увага приділена господарським договорам, які є основою всієї функціонуючої торговельної документації, їхня суть розкрита в основних актах цивільного та господарського законодавства України – Цивільному кодексі України і Господарському кодексі України. Також вимоги до господарських договорів розкрито у ст. 6 «Акти цивільного законодавства і договір» і ст. 10 «Міжнародні договори» Цивільного кодексу України, а саме: договір купівлі-продажу – ст. 655 ЦК України і загальні положення про купівлю-продаж – гл. 54 ЦК України, договір міни – ст. 715, 716 ЦК України, договір комісії – глава 69 ЦК України, договір поставки – ст. 712 ЦК Украї-

ни, договір комерційної концесії (франчайзингу) – гл. 76 ЦК України, договір доручення – гл. 68 ЦК України [48; 49].

Крім того, науковці фрагментарно висвітлюють окремі види торговельної документації. Біржовим угодам і їхнім видам присвячені праці Т.М. Циганкової та В.С. Щербини [50, 51].

Класифікаційну характеристику видів лізингу та договорів лізингу розкривають В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська [52], І.М. Шаркова в праці «Правове регулювання ринку нерухомості в Україні» [53], В.А. Горемікін [54]. Детальну характеристику одного з основних лізингових документів – акту приймання-передачі об'єкта лізингу в експлуатацію здійснює професор М.І. Лещенко [55].

Знайомлять із термінологією торговельної документації тлумачні словники економічних термінів відомих вітчизняних економістів, а саме: «Фінансово-економічний словник» (А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк) [56], «Торгівля, маркетинг, реклама: термінологічний словник» (А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, І.М. Комарницький) [57], «Економічний словник» (Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський) [58], «Економічний словник» (В.А. Коноплицький, Г.І. Філіна) [59], «Тлумачний словник економіста» (С.М. Гончаров) [60], «Економічний словник-довідник» (С.В. Мочерний) [61], економічна енциклопедія в трьох томах [62] та інші довідкові видання, в яких, крім спеціалізованої термінології, вміщені визначення окремих видів торговельної документації (договорів і їхніх видів, угод, рахунку-фактури, товар-

них векселів, комерційних паперів, тендерної документації та ін.).

Отже, у процесі проведеного дослідження встановлено, що в наукових розвідках, якими були репрезентовані певні аспекти досліджуваної нами проблеми, неможливо відтворити повну картину торговельної документації, її місця в комерційній діяльності.

У наявній джерельній базі (економічна література та дисертаційні дослідження, окремі наукові публікації, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, термінологічні словники та ін.) є лише деяка інформація, що опосередковано може свідчити про окремі аспекти документаційного забезпечення комерційної діяльності України, в т. ч. висвітлення функціонування торговельної документації. Ретельний аналіз наукових праць вітчизняних документознавців і економістів показав, що чимало цих проблем не розв'язано, зокрема, побіжно розглянуто окремі аспекти торговельної документації в комерційній діяльності.

Загалом, слід відмітити, що рівень дослідження торговельної документації досить низький, тому необхідно активізувати наукову роботу в цьому напрямі, оскільки питання складне і дискусійне з теоретичного погляду: потрібно, зокрема, розв'язати основні проблеми: формування нормативно-законодавчої бази функціонування торговельної документації, об'єднання наявного наукового потенціалу вітчизняних документознавців для узагальнення єдиного бачення процесу функціонування торговельної документації в галузевому документаційному середовищі України.

Використані джерела

1. Виноградова С.Н. Коммерческая деятельность : учеб. пособие / С.Н. Виноградова. – Минск : Высш. шк., 1998. – 235 с.
2. Чухрай Н.І. Інноваційна діяльність в Україні в контексті сучасних тенденцій розвитку світової економіки / Н.І. Чухрай // Маркетинг в Україні. – 2000. – № 4. – С. 122-123.
3. Череп О.Г. Системний підхід до оцінки ефективності реалізації інноваційних проектів / О.Г. Череп // Теорія і практика забезпечення ефективного розвитку суб'єктів ринку : зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. конф., 20 листопада 2012 р. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2012. – 308 с. – С. 292- 295.
4. Алексеева Н.Ю. Автоматизація облікового процесу на підприємствах роздрібної торгівлі: проблеми та шляхи оптимізації [Електронний ресурс] / Н.Ю. Алексеева. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>. – Назва з титул. екрана.
5. Силантьєв С.О. Економічні механізми інноваційних активних підприємств / С.О. Силантьєв // Економіка та управління підприємствами. – 2013. – № 1. – С. 132-140.
6. Петрова Г.Є. Ефективність діяльності українських підприємств на світовому ринку / Г.Є. Петрова // Держава та регіони. – 2009. – № 4. – С. 151-157.

7. Горкина М. Бизнес на 100%. Как стать хорошим менеджером по PR / М. Горкина, А. Мамонтов, И. Манн. – М. : Альбина Паблишер, 2003. – 147 с.
8. Москалюк С. Бренд у стратегічному управлінні підприємством / С. Москалюк // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2005. – № 4. – С. 71-77.
9. Збарський В.К. Біржі і біржова діяльність: їх роль та призначення в становленні ринкової економіки : курс лекцій для системи післядип. навч. сільськогосп. кадрів / В.К. Збарський [Електронний ресурс]. – К., 1998. – Режим доступу: <http://works.tarefer.ru/11/100005/index.html>. – Назва з титул. екрана.
10. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
11. Фединский Ю.И. Справочник официальных определений и терминов по экономике и финансам / Ю.И. Фединский. – М. : Экзамен, 2002. – 640 с.
12. Апопій В.В. Організація торгівлі : підручник / В.В. Апопій, І.П. Машук, В.М. Рябицький. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 617 с.
13. Апопій В.В. Комерційна діяльність : підруч. / В.В. Апопій. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 558 с.
14. Виноградська А.М. Технологія комерційного підприємництва : навч. посіб. / А.М. Виноградська. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 780 с.
15. Перебийніс В.І. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія / В.І. Перебийніс, Я.А. Дроботя. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 279 с.
16. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці : монографія / В.Р. Кігель. – К. : ЦУЛ, 2003. – 202 с.
17. Іванова В.В. Інформаційне забезпечення економіки, заснованої на знаннях : монографія / В.В. Іванова. – К. : Логос, 2011. – 277 с.
18. Березін О.В. Теорія і практика забезпечення ефективного використання потенціалу торговельних підприємств : монографія / О.В. Березін, Ю.В. Карпенко. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2012. – 204 с.
19. Березін О.В. Продовольчий ринок України: теоретико-методологічні засади функціонування і розвитку : монографія / О.В. Березін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 184 с.
20. Гросул В.А. Соціально-економічна стійкість підприємства: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія / В.А. Гросул. – Харків : ХДУХТ, 2007. – 304 с.
21. Хурса М.М. Мале підприємництво: економіко-організаційні аспекти діяльності : монографія / М.М. Хурса. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 220 с.
22. Гончар Л.А. Підвищення ефективності комерційної логістики на підприємствах роздрібно торгівлі : дис. ... канд. економ. наук: спец. 08.00.04 / Л.А. Гончар. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський ун-т економіки та права, 2009. – 239 с.
23. Бондар О.В. Консалтингове підприємство як суб'єкт господарювання на ринку послуг : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.В. Бондар. – К. : Укр. держ. ун-т фінансів та міжнародної торгівлі, 2010. – 198 с.
24. Вергал К.Ю. Формування механізму стратегічного інноваційного розвитку підприємств : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / К.Ю. Вергал. – Полтава : ПУСКУ, 2010. – 239 с.
25. Малютін О.К. Формування інвестиційної складової національної економічної безпеки України : дис. ... доктора економ. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О.К. Малютін. – Суми : Сумський нац. аграрний ун-т, 2014. – 415 с.
26. Карпенко Ю.В. Формування та використання потенціалу торговельних підприємств : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Ю.В. Карпенко. – Полтава : ПУСКУ, 2009. – 234 с.
27. Козак В.Г. Облік і аналіз корпоративних цінних паперів (на прикладі ВАТ асоціації «Укрсортонасіннеовоч») : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В.Г. Козак. – К. : КНЕУ, 2001. – 211 с.
28. Загорський В.С. Проблеми становлення і функціонування ринку цінних паперів в перехідній економіці України : дис. ... доктора економ. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / В.С. Загорський. – Львів, 1996. – 360 с.
29. Шевченко О.М. Формування ринку цінних паперів в трансформаційній економіці : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / О.М. Шевченко. – Полтава : ПУСКУ, 2005. – 203 с.
30. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / А.В. Куценко. – Полтава : ПУСКУ, 2007. – 258 с.

31. Кузьменко О.В. Оцінка ефективності маркетингових інвестицій підприємств торгівлі : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.В. Кузьменко. – Донецьк : ДУЕТ, 2010. – 203 с.
32. Сагалакова Н.О. Економічна діагностика діяльності торговельних підприємств : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.07.05 «Економіка торгівлі та послуг» / Н.О. Сагалакова. – Полтава : ПУСКУ, 2006. – 200 с.
33. Тараненко О.О. «Організаційно-економічний механізм забезпечення економічної стійкості торговельних підприємств : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.О. Тараненко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 312 с.
34. Ярова І.І. Управління просуванням товаропотоків підприємств засобами Інтернет-технологій : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / І.І. Ярова. – Полтава : ПУСКУ, 2008. – 223 с.
35. Штапаук С.С. Організаційне проектування інвестиційного процесу на торговельному підприємстві : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / С.С. Штапаук. – Луганськ : СНУ імені В. Даля, 2009. – 247 с.
36. Кулешов С.Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи / С.Г. Кулешов. – К., 2000. – 126 с.
37. Бездрабко В.В. Класифікація документів: здобутки і нагальні завдання сьогодні / В.В. Бездрабко // *Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія : Історія.* – Ужгород, 2009. – Вип. 22 – С. 162-175 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2009_22/023.htm. – Назва з титул. екрана.
38. Бездрабко В.В. Класифікація документів як теоретична проблема історичної науки. Новітні здобутки / В.В. Бездрабко // *Вісник Черкаського університету.* – 2009. – Вип. 160-161. – С. 3-10.
39. Кузьмін О.Є. Інформаційне забезпечення антисипативного управління підприємствами / О.Є. Кузьмін, М.Є. Адамів // *Регіональна економіка.* – 2012. – № 1 (63). – С. 81-91.
40. Савицький В.Т. До питання класифікації управлінської документації [Електронний ресурс] / В.Т. Савицький // *Університетські наукові записки.* – 2007. – №3 (23). – С. 48-55. – Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1358.pdf>. – Назва з титул. екрана.
41. Андрієнко В.М. Інформаційна діяльність як складова розвитку національної економіки / В.М. Андрієнко ; наук. ред. М. С. Слободяник // *Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17-19 трав. 2011 р.* – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 172-173.
42. Ковтанюк Ю.С. Основні завдання електронного документознавства в Україні / Ю.С. Ковтанюк ; наук. ред. М.С. Слободяник // *Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17-19 трав. 2011 р.* – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 8-10.
43. Кудлай В.О. Система електронного документообігу підприємств: історія та сучасний стан / В.О. Кудлай // *Проблеми формування інформаційної культури особистості : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Маріуполь, 01 листоп. 2013 р.* – Маріуполь : МДУ, 2013. – С. 61-63.
44. Ковтанюк Ю.С. Класифікація документів з електронними носіями інформації [Електронний ресурс] / Ю.С. Ковтанюк. – Режим доступу: http://www.archive.nbu.gov.ua/ПорталНауковаперіодика.../au/2012_2/AU_2/05.pdf. – Назва з титул. екрана.
45. Рудюк В.В. Адаптація класифікації електронних ділових документів для використання в мережі Інтернет / В.В. Рудюк // *Архіви України.* – 2006. – № 1-6. – С. 94.
46. Елисіна Е.Ю. Классификация электронных документов / Е.Ю. Елисіна // *Библиотековедение.* – 2007. – № 4. – С. 49-50.
47. Елисіна Е.Ю. Классификация электронных документов / Е.Ю. Елисіна // *Библиотековедение.* – 2007. – № 5. – С. 54-60.
48. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] № 436-IV від 16 січня 2003 р. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Назва з титул. екрана.
49. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] № 435-IV від 16 січня 2003 р. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Назва з титул. екрана.
50. Циганкова Т.М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ : монографія / Т.М. Циганкова. – К. : КНЕУ, 2008. – 660 с.
51. Щербина В.С. Господарське право : підручник / В.С. Щербина. – 4-е вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 640 с.
52. Слав'янська Н. Лізинг як перспективна форма господарських відносин: проблеми розвитку фінансового менеджменту / Н. Слав'янська. – Київ-Суми, 1995. – С. 34-36.

53. Шаркова І.М. Правове регулювання ринку нерухомості в Україні / І.М. Шаркова. – К. : КНЕУ, 2005. – 180 с. – С. 92-121.
54. Горемыкин В.А. Лизинг / В.А. Горемыкин. – М. : Дашков и К, 2003. – 944 с. – С. 117-232.
55. Лещенко М.И. Основы лизинга / М.И. Лещенко. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 337 с. – С. 267-273.
56. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Львівська політехніка, 2005. – 714 с.
57. Загородній А.Г. Торгівля, маркетинг, реклама : термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, І.М. Комарницький. – Львів : Львівська політехніка, 2011. – 312 с.
58. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. – К. : Кондор, 2009. – 358 с.
59. Коноплицький В.А. Економічний словник : тлумачно-термінологічний словник / В.А. Коноплицький, Г.І. Філіна. – К. : КНТ, 2007. – 580 с.
60. Гончаров С.М. Тлумачний словник економіста / С.М. Гончаров, Н.Б. Кушнір; за ред. проф. С.М. Гончарова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
61. Мочерний С.В. Економічний словник-довідник / С.В. Мочерний. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
62. Економічна енциклопедія: у трьох томах Т. 1 / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2000. – 864 с.; Т. 2 / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2001. – 848 с.; Т. 3 / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2002. – 952 с.

References transliterated

1. Vinogradova S.N. Kommercheskaia deiatel'nost': ucheb. posobie / S.N. Vinogradova. – Minsk : Vyssh. shk., 1998. – 235 p.
2. Chukhrai N.I. Innovatsiina diialnist v Ukraini v konteksti suchasnykh tendentsii rozvytku svitovoi ekonomiky / N.I. Chukhrai // Marketynh v Ukraini. – 2000. – № 4. – P. 122-123.
3. Cherep O.H. Systemnyi pidkhid do otsinky efektyvnosti realizatsii innovatsiinykh proektiv / O.H. Cherep // Teoriia i praktyka zabezpechennia efektyvnoho rozvytku subiektiv rynku : zb. materialiv I Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 20 lystopada 2012 r. – Poltava : InterHrafika, 2012. – 308 p. – P. 292-295.
4. Alekseieva N.Yu. Avtomatyzatsiia oblikovoho protsesu na pidpriumstvakh rozdrubnoi torhivli: problemy ta shliakhy optymizatsii [Elektronnyi resurs] / N.Yu. Alekseieva. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua>. – Nazva z tytul. ekrana.
5. Sylantiev S.O. Ekonomichni mekhanizmy innovatsiinykh aktyvnykh pidpriumstv / S.O. Sylantiev // Ekonomika ta upravlinnia pidpriumstvamy. – 2013. – № 1. – P. 132-140.
6. Petrova H.Ye. Efektyvnist diialnosti ukrainskykh pidpriumstv na svitovomu rynku / H.Ye. Petrova // Derzhava ta rehiony. – 2009. – № 4. – P. 151-157.
7. Gorkina M. Biznes na 100%. Kak stat' khoroshim menedzherom po PR / M. Gorkina, A. Mamontov, I. Mann. – M. : Al'bina Pablisher, 2003. – 147 p.
8. Moskaliuk S. Brend u stratehichnomu upravlinni pidpriumstvom / S. Moskaliuk // Visnyk Ternopil'skoi akademii narodnoho hospodarstva. – 2005. – № 4. – P. 71-77.
9. Zbarskyi V.K. Birzhi i birzhova diialnist: yikh rol ta pryznachennia v stanovlenni rynkovoi ekonomiky : kurs lektsii dlia systemy pisliadyp. navch. silskohosp. kadriv / V.K. Zbarskyi [Elektronnyi resurs]. – K., 1998. – Rezhym dostupu: <http://works.tarefer.ru/11/100005/index.html>. – Nazva z tytul. ekrana.
10. Osovska H.V. Ekonomichnyi slovnyk / H.V. Osovska, O.O. Yushkevych. – K. : Kondor, 2007. – 358 p.
11. Fedinskii Iu.I. Spravochnik ofitsial'nykh opredelenii i terminov po ekonomike i finansam / Iu.I. Fedinskii. – M. : Ekzamen, 2002. – 640 p.
12. Apopii V.V. Orhanizatsiia torhivli : pidruchnyk / V.V. Apopii, I.P. Mashchuk, V.M. Riabytskyi. – [2-e vyd., pererob. i dop.]. – K. : Tsentr navch. lit-ry, 2005. – 617 p.
13. Apopii V.V. Komertsiiina diialnist : pidruch. / V.V. Apopii. – 2-e vyd., pererob. i dop.]. – K. : Znannia, 2008. – 558 p.
14. Vynohradska A.M. Tekhnolohiia komertsiiinoho pidpriumnytstva : navch. posib. / A.M. Vynohradska. – K. : Tsentr navchalnoi literatury, 2006. – 780 p.
15. Perebyinis V.I. Lohistychno upravlinnia zapasamy na pidpriumstvakh : monohrafiia / V.I. Perebyinis, Ya.A. Drobotia. – Poltava : PUET, 2012. – 279 p.
16. Kihel V.R. Metody i modeli pidtrymky pryiniattia rishen u rynkovii ekonomitsi : monohrafiia / V.R. Kihel. – K. : TsUL, 2003. – 202 p.

17. Ivanova V.V. Informatsiine zabezpechennia ekonomiky, zasnovanoi na znanniakh : monohrafiia / V.V. Ivanova. – K. : Lohos, 2011. – 277 p.
18. Berezin O.V. Teoriia i praktyka zabezpechennia efektyvnoho vykorystannia potentsialu torhovelnykh pidpriemstv: monohrafiia / O.V. Berezin, Yu.V. Karpenko. – Poltava : InterHrafika, 2012. – 204 p.
19. Berezin O.V. Prodovolchyi rynek Ukrainy: teoretyko-metodolohichni zasady funktsionuvannia i rozvytku : monohrafiia / O.V. Berezin. – K. : Tsentri uchbovoi literatury, 2008. – 184 p.
20. Hrosul V.A. Sotsialno-ekonomichna stiikist pidpriemstva: teoretyko-metodolohichni zasady ta praktychni instrumentarii : monohrafiia / V.A. Hrosul. – Kharkiv : KhDUKhT, 2007. – 304 p.
21. Khursa M.M. Male pidpriemnytstvo: ekonomiko-orhanizatsiini aspekty diialnosti : monohrafiia / M.M. Khursa. – Poltava : RVV PUSKU, 2009. – 220 p.
22. Honchar L.A. Pidvyshchennia efektyvnosti komertsii lohistyky na pidpriemstvakh rozdrubnoi torhivli : dys. ... kand. ekonom. nauk: spets. 08.00.04 / L.A. Honchar. – Dnipropetrovsk : Dnipropetrovskiy un-t ekonomiky ta prava, 2009. – 239 p.
23. Bondar O.V. Konsaltnohove pidpriemstvo yak subiekt hospodariuvannia na rynku posluh : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / O.V. Bondar. – K. : Ukr. derzh. un-t finansiv ta mizhnarodnoi torhivli, 2010. – 198 p.
24. Verhal K.Yu. Formuvannia mekhanizmu stratehichnoho innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / K.Yu. Verhal. – Poltava : PUSKU, 2010. – 239 p.
25. Maliutin O.K. Formuvannia investytsiinoi skladovoi natsionalnoi ekonomichnoi bezpeky Ukrainy : dys. ... doktora ekonom. nauk: spets. 08.00.03 «Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom» / O.K. Maliutin. – Sumy : Sumskiy nats. ahraryni un-t, 2014. – 415 p.
26. Karpenko Yu.V. Formuvannia ta vykorystannia potentsialu torhovelnykh pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / Yu.V. Karpenko. – Poltava : PUSKU, 2009. – 234 p.
27. Kozak V.H. Oblik i analiz korporatyvnykh tsinnykh paperiv (na prykladi VAT asotsiatsii «Ukrsortnasinnievovoch») : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.06.04 «Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt» / V.H. Kozak. – K. : KNEU, 2001. – 211 p.
28. Zahorskyi V.S. Problemy stanovlennia i funktsionuvannia rynku tsinnykh paperiv v perekhidnii ekonomitsi Ukrainy : dys. ... doktora ekonom. nauk: spets. 08.01.01 «Ekonomichna teoriia» / V.S. Zahorskyi. – Lviv, 1996. – 360 p.
29. Shevchenko O.M. Formuvannia rynku tsinnykh paperiv v transformatsiinii ekonomitsi : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.01.01 «Ekonomichna teoriia» / O.M. Shevchenko. – Poltava : PUSKU, 2005. – 203 p.
30. Kutsenko A.V. Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm upravlinnia efektyvnistiu diialnosti pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / A.V. Kutsenko. – Poltava : PUSKU, 2007. – 258 p.
31. Kuzmenko O.V. Otsinka efektyvnosti marketynhovykh investytsii pidpriemstv torhivli : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / O.V. Kuzmenko. – Donetsk : DUET, 2010. – 203 p.
32. Sahalakova N.O. Ekonomichna diahnozyka diialnosti torhovelnykh pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.07.05 «Ekonomika torhivli ta posluh» / N.O. Sahalakova. – Poltava : PUSKU, 2006. – 200 p.
33. Taranenko O.O. «Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi stiikosti torhovelnykh pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / O.O. Taranenko. – Poltava : PUET, 2013. – 312 p.
34. Yarova I.I. Upravlinnia prosuvanniam tovaropotokiv pidpriemstv zasobamy Internet-tekhnologii : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / I.I. Yarova. – Poltava : PUSKU, 2008. – 223 p.
35. Shtapauk S. S. Orhanizatsiine proektuvannia investytsiinoho protsesu na torhovelnomu pidpriemstvi : dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / S.S. Shtapauk. – Luhansk : SNU imeni V. Dalia, 2009. – 247 p.
36. Kuleshov S.H. Dokumentoznavstvo: Istoriia. Teoretychni osnovy / S.H. Kuleshov. – K., 2000. – 126 p.
37. Bezdrabko V.V. Klasyfikatsiia dokumentiv: zdobutky i nahalni zavdannia sohodni / V.V. Bezdrabko // Nauk. visn. Uzhhorod. un-tu. Serii : Istoriia. – Uzhhorod, 2009. – Vyp. 22 – P. 162-175 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2009_22/023.htm. – Nazva z tytul. ekrana.

38. Bezdrabko V.V. Klasyfikatsiia dokumentiv yak teoretychna problemy istorychnoi nauky. Novitni zdobutky / V.V. Bezdrabko // Visnyk Cherkaskoho universytetu. – 2009. – Vyp. 160-161. – P. 3-10.
39. Kuzmin O.Ye. Informatsiine zabezpechennia antysypatyvnoho upravlinnia pidpriemstvamy / O.Ye. Kuzmin, M.Ye. Adamiv // Rehionalna ekonomika. – 2012. – № 1 (63). – P. 81-91.
40. Savytskyi V.T. Do pytannia klasyfikatsii upravlinskoï dokumentatsii [Elektronnyi resurs] / V.T. Savytskyi // Universytetski naukovy zapysky. – 2007. – №3 (23). – P. 48-55. – Rezhym dostupu: <http://www.univer.km.ua>visnyk/1358.pdf>. – Nazva z tytul. ekrana.
41. Andriienko V.M. Informatsiina diialnist yak skladova rozvytku natsionalnoi ekonomiky / V.M. Andriienko; nauk. red. M. S. Slobodianyuk // Dokumentoznavstvo. Bibliotekoznavstvo. Informatsiina diialnist: problemy nauky, osvity, praktyky : zb. materialiv VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Kyiv, 17-19 trav. 2011 r. – K. : NAKKKiM, 2011. – P. 172-173.
42. Kovtaniuk Yu.S. Osnovni zavdannia elektronnoho dokumentoznavstva v Ukraini / Yu.S. Kovtaniuk ; nauk. red. M.S. Slobodianyuk // Dokumentoznavstvo. Bibliotekoznavstvo. Informatsiina diialnist: problemy nauky, osvity, praktyky : zb. materialiv VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Kyiv, 17-19 trav. 2011 r. – K. : NAKKKiM, 2011. – P. 8-10.
43. Kudlai V.O. Systema elektronnoho dokumentoobihu pidpriemstv: istoriia ta suchasnyi stan / V.O. Kudlai // Problemy formuvannia informatsiinoi kultury osobystosti : zb. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu, Mariupol, 01 lystop. 2013 r. – Mariupol : MDU, 2013. – P. 61-63.
44. Kovtaniuk Yu.S. Klasyfikatsiia dokumentiv z elektronnyimi nosiiaimi informatsii [Elektronnyi resurs] / Yu.S. Kovtaniuk. – Rezhym dostupu: http://www.archive.nbuv.gov.ua>Portal Naukova periodyka>.../au/2012_2/AU_2/05.pdf. – Nazva z tytul. ekrana.
45. Rudiuk V.V. Adaptatsiia klasyfikatsii elektronnykh dilovykh dokumentiv dlia vykorystannia v merezhi Internet / V.V. Rudiuk // Arkhivy Ukrainy. – 2006. – № 1-6. – P. 94.
46. Elisina E.Iu. Klasyfikatsiia elektronnykh dokumentov / E.Iu. Elisina // Bibliotekovedenie. – 2007. – № 4. – P. 49-50.
47. Elisina E.Iu. Klasyfikatsiia elektronnykh dokumentov / E.Iu. Elisina // Bibliotekovedenie. – 2007. – № 5. – P. 54-60.
48. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Elektronnyi resurs] № 436-IV vid 16 sichnia 2003 r. – Rezhym dostupu : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Nazva z tytul. ekrana.
49. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Elektronnyi resurs] № 435-IV vid 16 sichnia 2003 r. – Rezhym dostupu : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Nazva z tytul. ekrana.
50. Tsyhankova T.M. Hlobalna torhova systema: rozvytok instytutiv, pravyl, instrumentiv SOT : monohrafiia / T.M. Tsyhankova. – K. : KNEU, 2008. – 660 p.
51. Shcherbyna V.S. Hospodarske pravo : pidruchnyk / V.S. Shcherbyna. – 4-e vyd., pererob. i dopov. – K. : Yurinkom Inter, 2009. – 640 p.
52. Slavianska N. Lizynh yak perspektyvna forma hospodarskykh vidnosyn: problemy rozvytku finansovoho menedzhmentu / N. Slavianska. – Kyiv-Sumy, 1995. – P. 34-36.
53. Sharkova I.M. Pravove rehuliuвання rynku nerukhomosti v Ukraini / I.M. Sharkova. – K. : KNEU, 2005. – 180 p. – P. 92-121.
54. Goremykin V.A. Lizing / V.A. Goremykin. – M. : Dashkov i K, 2003. – 944 p. – P. 117-232.
55. Leshchenko M.I. Osnovy lizinga / M.I. Leshchenko. – M. : Finansy i statistika, 2000. – 337 p. – P. 267-273.
56. Zahorodnii A.H. Finansovo-ekonomichni slovnyk / A.H. Zahorodnii, H.L. Vozniuk. – Lviv : Lvivska politekhnikha, 2005. – 714 p.
57. Zahorodnii A.H. Torhivlia, marketynh, reklama : terminolohichni slovnyk / A.H. Zahorodnii, H.L. Vozniuk, I.M. Komarnytskyi. – Lviv : Lvivska politekhnikha, 2011. – 312 p.
58. Osovskha H.V. Ekonomichni slovnyk / H.V. Osovskha, O.O. Yushkevych, Y.S. Zavadskyi. – K. : Kondor, 2009. – 358 p.
59. Konoplytskyi V.A. Ekonomichni slovnyk : tлумachno-terminolohichni slovnyk / V.A. Konoplytskyi, H.I. Filina. – K. : KNT, 2007. – 580 p.
60. Honcharov S.M. Tлумachnyi slovnyk ekonomista / S.M. Honcharov, N.B. Kushnir; za red. prof. S.M. Honcharova. – K. : Tsentr uchbovoi literatury, 2009. – 264 p.
61. Mochernyi S.V. Ekonomichni slovnyk-dovidnyk / S.V. Mochernyi. – K. : Femina, 1995. – 368 p.
62. Ekonomichna entsyklopediia: u trokh tomakh T. 1 / redkol.: S.V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. – K. : Akademiia, 2000. – 864 p.; T. 2 / redkol.: S.V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. – K. : Akademiia, 2001. – 848 p.; T. 3 / redkol.: S.V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. – K. : Akademiia, 2002. – 952 p.